

Few Insights of Western Literary Criticism

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಕೆಲವು ಒಳನೋಟಗಳು

Dr. H N MANJURAJU

SELECTION GRADE LECTURER IN KANNADA

GOVT. FIRST GRADE COLLEGE FOR WOMEN, K R NAGAR, MYSORE DIST.

ಡಾ. ಹೆಚ್ ಎನ್ ಮಂಜುರಾಜು

ಆಯ್ಕೆ ಶ್ರೇಣಿ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಕೆ ಆರ್ ನಗರ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

ABSTRACT

Western literary criticism is a large field of study. Thousands of years of literary debate are embedded in it. Scholars and poets of Greek, Latin, Roman and English linguistics have been able to engage themselves in this debate and try to master the ultimate essence. We can observe the slowing down of Pisces as a critique.

For this reason some of the main insights of Western literary criticism are surveyed in this research article. The doctrines of Socrates, Plato, Aristotle, Horace, William Wordsworth, S T Coleridge, Mathew Arnold, and T S Eliot are defined in this treatise. I called these insights. Because insights are very important to understanding literary criticism.

Literature is basically subjective and is priced for everyone's opinion. Their impressions should be treated with respect. This is why the arguments finally become a meaningful conversation.

KEY WORDS:

ವಿಮರ್ಶೆ, ಒಳನೋಟ, ಸಾಹಿತ್ಯಸೃಷ್ಟಿ, ಸೃಜನಾತ್ಮಕತೆ, ಪ್ರತಿಭೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಹೋಮರ್, ಗ್ರೀಕ್ ವಿಚಾರಧಾರೆ, ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ, ಸಂವಾದ, ಅನುಕರಣ ತತ್ವ, ಕಲೆ, ಮೀಮಾಸೆ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಕೆಥಾರ್ಸಿಸ್, ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗ, ಭಾವೋದ್ವೇಗ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವನಿರಸನ

ಪೀಠಿಕೆ: ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೂಲಾಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ 1957 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪೊ. ಜಿ ಶಂಕರಯ್ಯನವರ ಕೃತಿ ವಿಭಿನ್ನವೂ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಆಗಿದೆ. ವಿಲಿಯಂ ಕೆ ವಿನ್ಸಾಟ್ ಹಾಗೂ ಕ್ಲಿಯಾಂತ್ ಬ್ರೂಕ್ಸ್ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಮೂಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೃತಿಯ ಹೆಸರು: ಲಿಟರರಿ ಕ್ರಿಟಿಸಿಸಂ-ಎ ಫಾರ್ ಹಿಸ್ಟರಿ.

ಸುಮಾರು 2000 ವರ್ಷಗಳ ವಿಮರ್ಶಾ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು-ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ನಿಂದ ರಿಚರ್ಡ್ಸ್, ಎಲಿಯಟ್‌ವರೆಗೆ 750 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೃತಿಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಶಂಕರಯ್ಯನವರು 420 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿನೋಟ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡೀಕರಿಸಿರುವರು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆರಡೂ ಬೆರೆತು ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದ್ದು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರಲ್ಲಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಾವ್ಯಚಿಂತಕರು ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಸಾಹಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಸಾಕ್ರಟೀಸ್, ಪ್ಲೇಟೊ, ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್, ವಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ಕೋಲರಿಜ್, ಮ್ಯಾಥ್ಯೂ ಆರ್ನಾಲ್ಡ್, ಐ ಎ ರಿಚರ್ಡ್ಸ್, ಎಲಿಯಟ್, ಎಜ್ಜಾಪೌಂಡ್- ಈ ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶಕರ ಆಲೋಚನೆ, ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಐದು ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅಭ್ಯಾಸ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಳನೋಟ ಒಂದು: ಪ್ಲೇಟೊನ ಅನುಕರಣ ತತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನ ಪೊಯೆಟಿಕ್ಸ್ - ಪ್ಲೇಟೊ ಮತ್ತು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ರನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಾಗ ತಪ್ಪದೆ ಗ್ರೀಕ್ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಸಾಕ್ರಟೀಸನನ್ನು ಓದಲೇಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭರತಮುನಿ ಇದ್ದಂತೆ ಐರೋಪ್ಯರಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್‌ನ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವಾದರೂ ಭರತನಿಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಕಾವ್ಯಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳು ಇದ್ದಂತೆ, ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ನ ಗುರು ಪ್ಲೇಟೊ, ಪ್ಲೇಟೋನ ಗುರು ಸಾಕ್ರಟೀಸ್ ಇರುವರು. ಈ ಮೂವರೂ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯತತ್ತ್ವಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಾಚೀನ ರತ್ನತ್ರಯರು ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಪರಸ್ಪರ ಚಿಂತನೆ-ಸಂವಾದಗಳಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಅಡಿಪಾಯ ಲಭಿಸಿ, ಐರೋಪ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಸದೃಢವಾಯಿತು.

ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿ ಮತ್ತು ನಂಟನನ ಉಳ್ಳವು. ಯಾವುದು ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ವಿಮರ್ಶೆಯ ವಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಆಗ ಕಾವ್ಯವೆಂದರೇನು? ಎಂಬ ಮೂಲಗ್ರಹಿಕೆ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ-ಎರಡೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಳೆದವು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಎಚ್ ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿಯವರದು. ಈ ಮೂವರು ಗ್ರೀಕ್ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಪಂಡಿತರು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಹೋಮರ್ ಕವಿಯ ಇಲಿಯಡ್ ಮತ್ತು ಒಡೆಸ್ಸಿ ಕೃತಿಗಳು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದವು. ಹೋಮರನು ಸಾಹಿತ್ಯದೇವತೆಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೃತಿಯ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದ ವಿಚಾರದಿಂದ ಚರ್ಚೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಹೋಮರನಲ್ಲದೆ ಹೆಸಾಯಡ್, ಸೋಲನ್, ಸಿಮೋನ್ಯಡಸ್, ಯೂರಿಪಿಡಿಸ್, ಈಸ್ಟಿಲಸ್, ಸೊಫೋಕ್ಲೀಸ್, ಅರಿಸ್ಟೊಫೆನಿಸ್ ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಕಾರರು ಇದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ಲೇಟೊ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಬರಹಗಾರರು ಕೂಡ ತಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಿ. ಪೂ. 405 ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಯಿತು ಎನ್ನಲಾದ ಅರಿಸ್ಟೊಫೆನಿಸನ ಫ್ರಾಗ್ಸ್ ಎಂಬ ವಿದಂಬನಾತ್ಮಕ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ.

ಡಯೋನಿಸಸ್ ಎಂಬ ರಂಗಭೂಮಿಯ ದೇವತೆಯು ಈಸ್ಟಿಲಸ್ ಮತ್ತು ಯೂರಿಪಿಡಿಸ್ ನಾಟಕಕಾರರ ಯೋಗ್ಯತೆ ಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ತೂಗಿ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂದು ವಿಮರ್ಶೆಯ ವಿಡಂಬನೆ ಎನಿಸಿದರೂ ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಸಾಕ್ರಟೀಸನು ಅಯಾನ್ ಎಂಬ ಗಮಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಅಯಾನ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಫ್ಲೇಟೊ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕವಾದರೂ ಆ ಕಾಲದ ಕಾವ್ಯತತ್ತ್ವ ವಿವೇಚನೆಯ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೋಮರನ ಎಲಿಯಡ್ ಮತ್ತು ಒಡೆಸಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರೆದುರು ವಾಚನ ಮಾಡಿ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿ ಈ ಗಮಕಿಗಳದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮಪಾರಾಯಣಕ್ಕಾಗಿ, ಗಮಕವಾಚನ ಹಾಗೂ ತೋಂಡೀ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹಿಂದೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಮನನೀಯ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಗಮಕಿಗಳು ಈ ಮೂಲಕ ಜನತೆಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಾಕ್ರಟೀಸನ ಪ್ರಕಾರ ಗಮಕಿಗಳು ಕವಿಗಳಷ್ಟು ಪ್ರತಿಭಾವಂತನಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಕವಿ ಮತ್ತು ಗಮಕಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಮರುಳರು, ಅವರು ದೈವಿಕ ವಿಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಒಳಗಾದವರು! ಈ ಚಿಂತನೆಯೇ ಬಹುಶಃ ಫ್ಲೇಟೊನ ಕಾವ್ಯ ನಿರಾಕರಣೆಯ ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ಫ್ಲೇಟೊ ಅಯಾನ್ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಮಿನೊ, ಫೇಡ್ರಸ್, ರಿಪಬ್ಲಿಕ್, ಲಾಸ್, ಸಿಂಫೋಸಿಯಂ, ಫಿಲಬಸ್, ಸೋಫಿಸ್ಟ್ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲೂ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿರುವನು. ರಿಪಬ್ಲಿಕ್ ಮತ್ತು ಲಾಸ್ ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯನಿರಾಕರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಮಿನೊದಲ್ಲಿ ಕವಿತಾಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಫಿಲಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ನಿರ್ವಚಿಸಿ, ಸುಖ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಬದುಕುಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಸೌಂದರ್ಯವೇ ವಿಪರೀತ ಚರ್ಚಿತವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿ. ಈಗಲೂ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದಲೇ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂಥದರಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಫ್ಲೇಟೊ ಚೆಲುವಿನ ತಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿ. ಪ್ರತಿ ಚೆಲುವಿನ ಹಿಂದೆ ಮತ್ತು ಆ ಚೆಲುವಿನ ಸ್ವೀಕಾರ/ನಿರಾಕರಣೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಾಭ-ನಷ್ಟಗಳ ಚೌಕಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆಂಬುದು ಫ್ಲೇಟೊ ಅಭಿಮತ. ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನದ ಕ್ಷಿತಿಜವು ಸುಖದ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತದೆ ಎಂತಲೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಆ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ, ಗ್ರೀಕ್ ವಿಚಾರಧಾರೆಯು ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಉಪಭೋಗವಾದ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಆರಂಭಿಕ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಅರಿಯಬಹುದು. ಸಿಂಫೋಸಿಯಂನಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ರೂಪಾಂತರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರೆ, ಫೇಡ್ರಸ್ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸಮ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಫ್ಲೇಟೊ, ಕವಿಗಳನ್ನು ಹುಚ್ಚರು ಎಂದು ಅವಮಾನಿಸಿರುವನು ಎಂದಷ್ಟೇ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದೆ! ಅಂತೂ ಫ್ಲೇಟೊನಲ್ಲಿ ಕವಿ-ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಒಲವು-ನಿಲವುಗಳಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದರಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಈತನ ಚೆಲುವಿನಲ್ಲಿಯಾದ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧವಲ್ಲದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿ, ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಬಂಧದಲ್ಲಿ, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ-ಮುಂದೆ ಬಂದ-ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನು ಮಂಡಿಸಿದನು. ಸಾಕ್ರಟೀಸ್ ಮತ್ತು ಫ್ಲೇಟೊ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೋಧಿತಗೊಂಡು, ಸಿದ್ಧಾಂತದ ರೂಪ ಪಡೆದು ಚಿರಕಾಲ ಉಳಿಯಿತು. ಸಾಕ್ರಟೀಸನು ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಫ್ಲೇಟೊನು ರೇಖಾಗಣಿತಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಟ್ಟು, ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ, ಇಟ್ಟು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದ ಅಖಂಡತೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ್ದರೆಂಬ ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರ ಮನದಟ್ಟಾಗುವುದು. ಆದರೂ ಮಾನವಿಕಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮಾಪನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಸರಿ? ಎಂಬ

ಗೊಂದಲ ಉಳಿದೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. (ಈಗಲೂ ಉಳಿದಿರುವಂತೆ) ನಮ್ಮ ಬೇಂದ್ರೆಕವಿಯು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಂಕಗಣಿತ ಹಾಗೂ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಗಳತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೇ!

ಹಾಗಾಗಿ, ಸಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಬಿಂಬಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷತರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡುವರೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಈ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಚಿಂತಕರು ಬರುವರು. ಬರವಣಿಗೆ ಎಂಬುದು ಭಾಷಿಕ ತರ್ಕ, ವಿಧಿಬದ್ಧ-ಬಹುಮುಖ ಘನಾಕೃತಿ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಇದನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಶಿವರಾಮಕಾರಂತರು ಮನೋಬಿಂಬ ಎಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬುದ್ಧಿ-ಭಾವಗಳ ವಿದ್ಯುದಾಲಿಂಗನವನ್ನು ಕುವೆಂಪು

ಕಂಡುಕೊಂಡು, ಪ್ರತಿಭೆಯೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಈ ಸಮತೋಲನ ಸಾಕ್ರಟೀಸ್-ಪ್ಲೇಟೊರಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾರವು. ಇವರಿಬ್ಬರು ಕಲೆಯನ್ನು ಅನುಕರಣಶೀಲವೆಂದಷ್ಟೇ ಕರೆದು, ನಕ್ಷೆ ತಯಾರಿಸಿ, ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನೀರಸ ಮಾಡಿದರು. ಇವರು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವಂತಿಕೆ-ಸ್ವೋಪಜ್ಞತೆ-ಅನನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ! ಲಲಿತಕಲೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಅಂಶಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಗೆಯೇ, ಇಡಿಇಡಿಯಾಗಿ ಲಗತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವೀಗ ಮನಗಂಡಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಭರತಮುನಿಯು ನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗಲ್ಲ ಅನ್ವಯಿಸಿ, ಗೋಜಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡವು. ಈ ತಪ್ಪು ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದದ್ದೇ.

ಪ್ಲೇಟೊ ವಿರಚಿತ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಅನುಕರಣಶೀಲ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ, ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಗಳಿಸಿದ- ಎಂಬುದೇ ಆ ಎರಡು. ಎರಡನೆಯದು ಕೌಶಲ್ಯದ (Skill) ಪರಿಧಿಗೆ ಬಂದರೆ, ಮೊದಲನೆಯದು ಪ್ರತಿಭೆಯ (Talent) ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಕಲೆಯು ಮತ್ತೆ ದೈವಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನುಷಿಕ ಎಂದು ಭಾಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕರು ಇಂಥ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮಾನುಷಿಕವೇ. ಪ್ಲೇಟೊ ಈ ದೈವಿಕ ಕಲೆಯನ್ನು ನೈಜಕಲೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವನು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನಿಸರ್ಗದ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಮತ್ತು ವಿಸ್ಮಯಗಳು! (ಮನುಷ್ಯ-ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡೂ) ಸೃಜನಶೀಲವೂ ದೈವಿಕವೂ ಆದ ಕಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಮಾರೂಪಿ ಎಂಬುದು ಪ್ಲೇಟೊ ವಾದ. ಇವು ಸಂಕೇತ-ಪ್ರತಿಮೆ-ಪ್ರತೀಕ-ಕನಸು-ನೆರಳು-ಆಲೋಚನೆ-ಭಾವನೆ ಇತ್ಯಾದಿ. (ಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಇದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ, ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಮಾತ್ಮಕವೆಂದು ನಿರ್ವಚಿಸುವುದನ್ನು ನೆನೆಯಬಹುದು.)

ಸೃಷ್ಟಾತ್ಮಕವೂ ಮಾನುಷಿಕವೂ ಆದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಎರಡು ಗುಂಪು: ಮೂಲಭೂತ ಮತ್ತು ರೂಪಕಾತ್ಮಕ. ಪ್ಲೇಟೊನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ,ವಿಮರ್ಶೆ, ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಮಾರೂಪಿ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಎರಡು ಗುಂಪು ಮಾಡಿ(ತದ್ರೂಪ ಮತ್ತು ತದ್ರೂಪ್ಯ) ತದ್ರೂಪ್ಯ ಅಥವಾ ಭ್ರಮಕದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದಂತಿರುವ ಉಳಿದ ಲಲಿತಕಲೆಗಳಾದ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ನಾಟ್ಯಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ, ಅವನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳೂ ನಿರರ್ಥಕ ಮತ್ತು ಭ್ರಮಾಧೀನ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು! ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕಿಡುವುದು!

ಜೀಕ್ವಿಯಸ್ ಎಂಬ ಚಿತ್ರಕಾರನು ಹಕ್ಕಿಗಳು ಆಕರ್ಷಿತವಾಗುವಂತೆ ಸುಂದರ ದ್ರಾಕ್ಷಿಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಫರಾಸಿಯಸ್ ಎಂಬುವನು ಅಲುಗಾಡುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆ ತರುವಂಥ ಪರದೆಗಳನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ಲೇಟೊ ಅನುಕರಣೆಯೇ ಕಲೆಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದೂ ಈ ಅನುಕರಣೆಯಿಂದ ಸಮಾಜವು ಭ್ರಮಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲಪಿ, ಗೊಂದಲಗೊಳ್ಳುವುದೆಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಪ್ಲೇಟೊವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾನಸಿಕ ಗೊಂದಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಂದ ಈತನ ಶಿಷ್ಯ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುವನು.

ಹಾಗಾಗಿಯೇ, ಫ್ಲೇಟೋ, ಕವಿಗಳೆಲ್ಲ ಹುಚ್ಚರು, ಭ್ರಮಾಧೀನರು, ತನ್ನ ಯುಟೋಪಿಯ ಆದರ್ಶರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿದ. ಹೀಗೆ ನುಡಿಯಲು ಕಾರಣ ಬೇರೆಯೇ ಇತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಅದಂದರೆ, ಹೋಮರನ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದುಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳು ನೈತಿಕವಾಗಿ ಅಧಃಪತನಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಕೆಟ್ಟ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಸಮಾಜ ಅನುಕರಿಸಿದರೆ ಗತಿಯೇನು? ಎಂಬುದು ಫ್ಲೇಟೋ ಆತಂಕ! ಆದಕಾರಣ, ಈತನ ಅನುಕರಣ ವಿಚಾರವು ವಿಶಾಲವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ತಳಹದಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ, ಸದ್ಯದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನೇ ತೀರ್ಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿದ ಅಪಾಯ ಫ್ಲೇಟೋನದಾಯಿತು. ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನು ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಫ್ಲೇಟೋನ ಒಡನಾಡಿಯಾಗಿದ್ದವನು. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದನು.

- ✓ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನ ಶೋಧನೆ (ಕೆಥಾರಿಸ್ಟ್)
- ✓ ಕಾವ್ಯ ಸಮರ್ಥನೆ
- ✓ ರುದ್ರನಾಟಕ ಮತ್ತು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ವಿವೇಚನೆ-

ಈ ಮೂರೂ ಆತನ ಪ್ರಗಲ್ಬ ಕೃತಿ ಪೊಯಿಟಿಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನ ಉಪಲಬ್ಧ ಕೃತಿಗಳೆರಡು: ಭಾಷಣಶಾಸ್ತ್ರ (Rhetorics) ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ (Poetics) ಎರಡನೆಯದೇ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು.

ಕವಿ-ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಫ್ಲೇಟೋ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ. ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳೂ ಬಾಹ್ಯಜಗತ್ತಿನ ಅನುಕರಣೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಇವು ಸತ್ಯದಿಂದ ದೂರ ಸರಿದು ಭ್ರಾಂತಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವುವು ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನು ಸರಿಯಾದ ಸಮಾಧಾನ ನೀಡುವುದಲ್ಲದೇ ಸಮರ್ಥ ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟು, ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟನು.

- ಕಾವ್ಯ ಅನುಕರಣಾತ್ಮಕ ಕಲೆ
- ಕಾವ್ಯ ಉದ್ದೇಶಿತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಶಮನ ಮಾಡುವುದು
- ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಆನಂದ ಒದಗಿಸುವುದು
- ಕಾವ್ಯ ಇಡೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು

ಅನುಕರಣೆಯೆಂದರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವುದು. ಕಲೆ ಬಾಹ್ಯಜಗತ್ತಿನ ವಿಕೃತಿಯಲ್ಲ, ಪರಿಷ್ಕಾರ. Nature makes a horse; an artist makes a bed ಅಂದರೆ, ಪ್ರಕೃತಿ ತುದುರೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರೆ, ಕಲಾವಿದ ಅದರ ಜೀನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವನು.

ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನ ಅನುಕರಣ ತತ್ವವು ಜಗನ್ನಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯವು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಷ್ಟೇ. ಅದು ಭಾವನೆಗಳ ಶೋಧನೆ. ಕಾವ್ಯದ ಅಂತಿಮ ಪರಿಣಾಮವೇ ಇದು. ಇದೇ ಕೆಥಾರಿಸ್ಟ್, ಶೋಧನತತ್ವ. ಮುಂದೆ ಬಂದ ಟಿ ಎಸ್ ಎಲಿಯಟ್ ಹೇಳಿದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವನಿರಸನ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಸಮೀಪ ಬರುವಂಥದು. ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿರಸನದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದ ಅಥವಾ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಅನುಭವ / ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಸಲೆಂದು ಸಮಷ್ಟಿನೆಲೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ; ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಿಸಿ, ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಅಹಂ ನಿರಸನಗೊಂಡು ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಲೋಕಹಿತ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ನಮ್ಮ ಅಭಿನವಗುಪ್ತನು ಹೇಳುವ ಹೃದಯಸಂವಾದ ಅಥವಾ ಸಾಧಾರಣೀಕರಣ ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಇದು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನು ಕಾವ್ಯ ಸಮರ್ಥನೆಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು, ಚರ್ಚೆಯ ಒಟ್ಟು ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನೇ ಬದಲಿಸುವನು. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯೇನಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗೇ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬೆಳಕು ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ನಮ್ಮಂತೆಯೇ, ಗ್ರೀಕ್‌ನಲ್ಲೂ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಲಲಿತಕಲೆಗಳ ಒಂದೆಂದಾಗಿ ಕಂಡು ನಿರ್ವಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಭರತಮುನಿಯು ನಾಟ್ಯದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನು ರುದ್ರನಾಟಕ ವಿವೇಚನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ.

ರುದ್ರನಾಟಕದ ಗುರಿ, ಭಯ ಮತ್ತು ಕರುಣೆಗಳ ಪ್ರಚೋದನೆಯ ಮೂಲಕ ಭಾವಗಳ ಶೋಧನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್. ರುದ್ರನಾಟಕದ ಲಕ್ಷಣ: “Tragedy is an imitation of an action that is serious of complete, and certain magnitude; in language embellished with each kind of artistic ornament the several kinds being found in separate parts of the play; in the form of action, not of narrative; through pity and fear” (ರುದ್ರನಾಟಕವು ಪೂರ್ಣ ಘಟನೆಯೊಂದರ ಅನುಕರಣ. ಕಲಾತ್ಮಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಲಂಕೃತವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವುದು. ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಒಂದೊಂದು ರೂಪ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ-ಅದರ ರೀತಿ ಅಭಿನಯಾತ್ಮಕವಾದದ್ದು, ಕಥನಾತ್ಮಕವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಭಯ ಮತ್ತು ಕರುಣೆಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ.)

ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನು ಅದಾಗಲೇ ಮಹತ್ವದ ರುದ್ರನಾಟಕಕಾರರಾದ ಈಸ್ಟಿಲಸ್, ಸೋಫೋಕ್ಲಿಸ್, ಯೂರಿಪಿಡಿಸ್, ಅರಿಸ್ಟೊಫೆನಿಸ್ ಮುಂತಾದವರ ರುದ್ರನಾಟಕಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಒಟ್ಟಿಂದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ, ಗಂಭೀರನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ. ಅದರ ಕತೆಯ ಭಾಗಕ್ಕಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ, ಭಯಾನಕ ಮತ್ತು ಕರುಣರಸಗಳ ಅಭಿನಯದಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಶಾಂತ ಮತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಭಾವಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಅವನ್ನೇ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮನೋಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಮತಧರ್ಮಗಳ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಈ ನಿರ್ವಚನವೂ ಇದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಗ್ರೀಕ್ ಪುರಾಣದಂತೆ, ನಾಯಕನ ಮೇಲೆ ದೇವತೆಯ ಸಿಟ್ಟು/ದ್ವೇಷವಿರುವುದರಿಂದ ಆತನ ಪತನ ಖಂಡಿತ. ಆದರೆ, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತನ ತಪ್ಪು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತರು, ಆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅಥವಾ ಅಕಾರಣವಾಗಿ ಇವರನ್ನು ಕೆಲ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳು ಕಾಡುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಬಂದ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ದುರಂತನಾಟಕಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಅಂಶ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಲ್ಲ; ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಂತ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಸ್ವಂತ ಮನೋರೋಗಗಳು ಕಾರಣ.

ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನ ಪ್ರಕಾರ ರುದ್ರನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆರು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು: ವಸ್ತು (Plot), ಪಾತ್ರ(Character), ಶೈಲಿ(Diction), ಭಾವನೆ(Thought), ದೃಶ್ಯ(Spectacle) ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ (Music). ರುದ್ರನಾಟಕದ ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಅಭಿನಯ, ನೃತ್ಯ, ಸಂಭಾಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಗಳಿಂದ ನಾಟಕದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಜೀವ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನ ರುದ್ರನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬರುವ ನಾಯಕಪರವಾದ ಅಥವಾ ನಾಟಕದ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡಿಯಾಗುವ ಮೇಳವನ್ನು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಸೇರಿಸಲು ಯಾಕೋ ಮರೆತಿರುವನು.

ಕೆಥಾರಿಸ್ ಅಥವಾ ಶೋಧನೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಪಾತ್ರನಿರಸನವಲ್ಲದೇ ಬೇರಲ್ಲ. ಇದು ಗ್ರೀಕ್ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಪದ. ದೇಹದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದೋಷದಿಂದ ಇಡೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೇ ದುರ್ಬಲವಾಗುವ ಅಂಶಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಸರು. ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದು ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಭಾವಗಳ ವಿರೇಚನಕ್ರಿಯೆಗೆ ಈ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ರುದ್ರನಾಟಕವು ಭಯ ಮತ್ತು ಕರುಣೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಿರಮಿಸಿದರೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ನೋಡುವ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನಲ್ಲಿ ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನತೆಯಿರಬಹುದು. ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ವಿರೇಚನ ಕ್ರಿಯೆಯು ರಸಾನುಭವವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನಲ್ಲ! ಇಂಥ ಒಂದು ಸಮಾರೋಪ ನೀಡಲು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಈ ಆಶಯವಂತೂ ಆತನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯು ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗುತ್ತ, ತಾತ್ವಿಕ ವಿವೇಚನೆಯಾಗುತ್ತ ಮುಂದಿನ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಸಂವಾದಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ, ಭದ್ರವಾದ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಫ್ಲೇಟೊನ ಕಾವ್ಯ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಅರಿಸ್ತಾಟಲನಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಪುರಸ್ಕರಣೆಯಾಯಿತು. ಆತನಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಉದ್ದೇಶಿತ ಭಾವನೆಗಳಾಗಿದ್ದವೋ ಅವೇ ಅರಿಸ್ತಾಟಲನಲ್ಲಿ ಶಮನಗೊಂಡವು! ಕವಿ-ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನನ್ಯತೆ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಂದಂತೆಯೇ, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅನ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಟ್ಟು ನೋಡುವ ಪರಿಪಾಠಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು.

ಒಳನೋಟ ಎರಡು: ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗ-ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಮತ್ತು ಕೋಲರಿಜ್ ಇವರಿಬ್ಬರು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳು. ಭಾವುಕತೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೆಲ್ಲಿ, ಕೀಟ್ಸ್, ಬೈರನ್ ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು. ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಅಂತೂ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತನಾದವನು. ಕೋಲರಿಜ್ ಈ ಕಾಲದ ವಿಮರ್ಶಕನೂ ಹೌದು. ಈತನ ಕೃತಿ *Literaria Biographia*. ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಈತನಷ್ಟು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದವರು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಭೆಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಲಘು ಕಲ್ಪನೆಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಲಿರಿಕಲ್ ಬ್ಯಾಲಡ್ಸ್ ಎಂಬ ತನ್ನ ಕವನಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದನು. ಇವನ್ನು ಅಂದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಜೀವನ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಈತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕೋಲರಿಜ್ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇವರಿಬ್ಬರು ಕವಿಮಿತ್ರರು. ಇವರ ಕಾಲ 1770-1850 ರ ಆಸುಪಾಸು. ತೀವ್ರವಾದ ಭಾವಗಳ ಸಹಜವಾದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಿಕೆಯೇ ಕಾವ್ಯ ಎಂಬುದು ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್‌ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹೇಳಿಕೆ. ಕಾವ್ಯ ಅಥವಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಏನಿರಬೇಕು? ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು? ಅಥವಾ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಬೇಕು? ಎಂಬುದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತ. ಇದನ್ನೇ ಕಾವ್ಯರೀತಿ/ಶೈಲಿ ಎಂದು ಕರೆದು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅರಿಸ್ತಾಟಲ್ ತರುವಾಯ ಹೋರೇಸ್, ಡೈಡನ್, ಲಾಂಜೈನಸ್ ಮುಂತಾದವರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಕಾವ್ಯನಿರೂಪಣಾ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ದಿವ್ಯವೂ ಭವ್ಯವೂ ಆದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಜೀವನಾನುಭವಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲು ಅಂಥದೇ ಶೈಲಿ ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದಿನನಿತ್ಯ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಆಡುನುಡಿ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸೊಗಡು ನೇಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರೌಢಮಾರ್ಗವು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ಸಂಗತಿ. ಹೋಮರ್ ಕವಿಯ ಇಲಿಯಡ್-ಒಡೆಸ್ಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶೈಲಿ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮುಂದಿನ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವೆನಿಸಿದ್ದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಮತ್ತು ಕೋಲರಿಜ್‌ರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದವರು ಹೇಳುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಇವರಿಬ್ಬರು ಕವಿಮಿತ್ರರಾದರೂ ತಾತ್ವಿಕ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಸಾಧಾರಣ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಶಬ್ದಗಳು ಅಲ್ಪತೆಯ ನೋಟವನ್ನು ಪಡೆದುಬಿಡುವುದರಿಂದ ಕವಿಗಳು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಅಡಿಸನ್. ಇದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಪೋಪ್ ಕವಿಯು ಬಳಕೆಯಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಪದಗಳು ಅಸಭ್ಯ-ಅಶ್ಲೀಲಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಪರೂಪದ ಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಗೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ

ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಯಿಂದ ನೋಡುವ ಜಾನ್‌ಸನ್ ನು, ಅಲ್ಪತೆ-ನೀಚತ್ವ ಎಂಬುದು ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಥಾಮಸ್ ಗ್ರೇ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಸ್ವಂತ ರಚನೆ ಅಥವಾ ಸೃಜನಶೀಲ ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯ ದೊಡ್ಡದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಮತ್ತು ಮಿಲ್ಟನ್‌ನು ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತರು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಅಂತೂ ಇವರೆಲ್ಲರ ಮಾತಿನ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯೆಂದರೆ ಬಳಸುವ ಭಾಷಿಕಪದಪುಂಜಗಳು ಎಂಬ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹದಿನೇಳನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ 'ಗದ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದಷ್ಟೂ ಆ ಶೈಲಿ ಪದ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೋಲುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಹೀಗೆ, ಸಾಹಿತ್ಯವು ಗಂಭೀರ, ಆಡಂಬರ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಡಿಡೀರ್ ತಿರುವು ತಂದುಕೊಟ್ಟವನು ಕವಿ ವಿಲಿಯಂ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್. Romantic Age ಅಥವಾ ರಮ್ಯಪಂಥದ ಕವಿಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಪರಿಭಾಷೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡರು.

ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ 1978 ರಲ್ಲಿ 'ಲಿರಿಕಲ್ ಬ್ಯಾಲೆಡ್ಸ್' ಎಂಬ ಕವನಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಅದರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತ, ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಓದುಗರು ತನ್ನನ್ನು ತೀರಕೀಳು ಅಥವಾ ತೀರ ಪರಿಚಿತ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಯಾರು! ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆ ಆತನಿಗೆ ಇತ್ತು. ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಭಾಷೆ ತಂತಾನೇ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂಬುದು ಅವನ ಅಚಲ ವಿಶ್ವಾಸ. ಪ್ರಬಲ ಭಾವನೆಗಳ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ತುಂಬು ಹೊಳೆಯೇ ಕಾವ್ಯ (Poetry is spontaneous overflow of powerful feelings)

ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್‌ನ ಸರಳತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದವನು ಕೋಲರಿಜ್. ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಜನರ ಬರವಣಿಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಕವಿ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಶೈಲಿಗೂ ಭಾವಗೀತೆಯ ಭಾಷಾಶೈಲಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ ಎಂದನು ಈತ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕದ ಮೂಲ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತ, ಒಂದು ಜನತೆಯ ಕಾವ್ಯ ಜನರ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಜೀವ ಪಡೆದು, ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆ ಜನತೆಗೇ ಜೀವದಾನ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಕೆ ಎಸ್ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯವರ ಕವಿತೆಗಳು. ಹೋಮರನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬ್ಲಾಕ್‌ವೆಲ್, ಕಾಮೆಸ್, ಬ್ಲೇರ್ ಮುಂತಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲೇಖಕರು ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದು ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್‌ಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಳ್ಳುಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಹೀಗೆಳೆದ ಕೆಲವರ ವಿಚಾರವೂ ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಈತನು ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯ ಜನಪರ ನಿಲವು ಅವನಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಇದ್ದ ಪಟ್ಟಭದ್ರ-ಶ್ರೀಮಂತ ಮುಖದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ. ರಾಜಶಾಹಿಯ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತ ಕೆಲವು ಕವಿಗಳು ಪ್ರೌಢಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಮಾಜೋ-ರಾಜಕೀಯ (Socio Political) ಕಾರಣಗಳು ಮೂಲ. ಡೈಡನ್, ಪೋಪ್ ಮೊದಲಾದವರು ದೊರೆ, ರಾಜಸಭೆ, ಎಲಿಜಿಬೆತ್-ಇವರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಮಾತನ್ನು ಸಾಮ್ಯುಯಲ್ ಜಾನ್‌ಸನ್ ಸಮರ್ಥಿಸಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠಕವಿಗಳು, ಕಲೆಗಾರರೆಲ್ಲ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದಿಂದಲೇ ಉದಿಸಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದನು.

ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ್ದು, ವರ್ಗತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಕಲೆ-ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆವರಿಸಿ, ಅದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಮೂಲವಾದ ಭಾಷಿಕತೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಾಸ್ಪದ ಮಾಡಿರುವುದು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಈ ಅಂಶ ಮನದಟ್ಟಾಗುವುದು. ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠರಾದ ಶ್ರೀಮಂತವರ್ಗವು ರಾಜಶಾಹಿಯ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ನೆಲೆಯೂರಿ, ಮಧ್ಯಮವರ್ಗವನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಂಡದ್ದು, ವರ್ಣಭೇದವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ವರ್ಗ-ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ವರ್ಣ ತರತಮಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿಸಿ

ಅನುಕೂಲ ಹೊಂದಿದ್ದು ಇತಿಹಾಸ. ಅದರಂತೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಕೆಳ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ವರ್ಗವು ಬಳಸುವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತರುವುದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಕುಂದು, ಅವಮರ್ಮ್ಯದ ಎಂಬ ಇಂಗಿತಾರ್ಥ ಇಂಥವರ ಮನೋಧರ್ಮ. ಹಾಗಾಗಿ ಕೋಲರಿಜ್ ಇಂಥವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್‌ನ ಅಭಿಮತವನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ್ದು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಜಾನಪದವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದು, ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಅಲ್ಲವೆಂದು ನೂರಾರು ವರ್ಷ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಿಂದಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಷಾ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗಗಳ ವಿಚಾರ ಬಂದಾಗ ಉಳ್ಳವರು-ಉಳ್ಳವರು ಎಂಬಂತೆ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು-ಅಶಿಕ್ಷಿತರು ಎಂಬ ಭೇದ ಒಡೆದು ಕಾಣುವುದು. ಬುದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿವೇಕ ಜೊತೆಯಾದಂತೆ ಹಲವು ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳು ಕಳಚಿ ಬೀಳುವುವು. 'ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಗಳ್' ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲತೆಯಿರುವುದೇ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಭಾಷಿಕ ನಿರೂಪಣ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಾಷೆಯು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಪಕ. ಅದರ ಕೋಲರಿಜ್‌ನ ಟೀಕಾ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದರೆ ಕೆಲವು ಸತ್ಯಸಂಗತಿಗಳು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುವುವು.

ಕವಿಯು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮುರಿದು-ಕಟ್ಟುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಮಗ್ನನಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗಾದಾಗ ಕ್ಲೀಷೆ-ಚರ್ವಿತಚರ್ವಣಗಳನ್ನು ದೂರವಿಡಬೇಕು. ಅನುಭವದ ತಾಜಾತನವು ತಂತಾನೇ ಹೊಸಭಾಷಿಕರೂಪವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕವಿಗಳು ಜನಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಆತುನಂತಾಗ ಇಂಥ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಳೆಯನುಡಿ, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಸಿದ್ಧ ಮಾದರಿ ಅರ್ಥ ಪಡೆದು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥವು ಅದರೇ ಹಳತುಲೋಕವನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿಕೊಡುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಪುನರ್ನವ ಕಾವ್ಯವು ಪುನರ್ನವ ಭಾಷೆ ಬಳಸಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ರಮ್ಯವಾದದ ಧ್ಯೇಯ. ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಚೇತನಗಳನ್ನು ಸರಳ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡಲು ಹೊರಟು ವಿಫಲನಾದ ಎಂಬುದು ಕೋಲರಿಜ್‌ನ ಆರೋಪ. ಅಂದರೆ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಕಾವ್ಯಶರೀರಕ್ಕೂ ಕವಿತೆಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ತಾಳಮೇಳವಿಲ್ಲ ಎಂದು. ಹೀಗೆ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯು ಹೊರೇಸ್ ನಿಂದ ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡು, ಇವರಿಬ್ಬರ ನ್ನೇಹಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆ ಕಂಡಿತು.

ಒಳನೋಟ ಮೂರು: ಮ್ಯಾಥ್ಯೂ ಆರ್ನಾಲ್ಡ್: ಕಾವ್ಯಜೀವನದ ವಿಮರ್ಶೆ- ಈತನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಮರ್ಶಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ. ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ-ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿರುವನು. ಕಾಲ: 1822-1868. ವಿಕೋರಿಯನ್ ಯುಗದಲ್ಲಿದ್ದವನು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಕಾವ್ಯವು ಧರ್ಮ, ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಜ್ಞಾನಗಳೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ತನ್ನ ಹಿರಿತನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನೆರವಾದನು. ಆವರೆಗಿನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ ಚಿಂತಕರು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಯುರೋಪ್ ಖಂಡದ ಎಲ್ಲ ಮಂದಿಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಯಿಸಿ, ಅದು ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದ. ಅತಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ, ಅತಿ ನೈತಿಕವಾಗಿ ಬರೆದನು ಮತ್ತು ಹೇಳಿದನು ಎಂಬುದು ಇವನನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾತು. ಆದರೆ ಆರ್ನಾಲ್ಡನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಂದ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಎಫ್ ಆರ್ ಲೀವಿಸ್ ಗುರುತಿಸಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು. ಜೊತೆಗೆ, ಕೋಲರಿಜ್, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ಕೀಟ್ಸ್, ಮೊದಲಾದ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ತೂಗಿದಾಗ ಆರ್ನಾಲ್ಡ್ ಅಷ್ಟೊಂದು ಖುಷಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಕಾವ್ಯವು ಮತಧರ್ಮದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆರ್ನಾಲ್ಡ್ ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿದನು. ವಿಜ್ಞಾನದ ಮುನ್ನಡೆ,

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ವ್ಯಾಪಕತೆ, ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಸ್ಥಾನ-ಇವೆಲ್ಲ ಹೆಸ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರ್ನಾಲ್ಡ್ ಈ ಮಾತು ಹೇಳಿದನು. ಈತನೊಬ್ಬನೇ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪೈಕಿ ವಿಮರ್ಶಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದವನು.

ಐದು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಹೊರಟ ಆರ್ನಾಲ್ಡ್‌ನು ಕಾವ್ಯದ ಮೌಲ್ಯನಿರ್ಣಯದ ಮೂಲಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಆ ಯುಗವನ್ನು Age of Prose and Reason ಎಂದು ಕರೆದನು. ಗದ್ಯವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಆರ್ನಾಲ್ಡ್ ಬಿಡಿ ಕವಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಬರೆದ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್‌ನನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಶೆಲಿಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲು ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ನೈತಿಕಶ್ರದ್ಧೆ, ಸಂಯಮ ಮತ್ತು ಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳನ್ನು ಕವಿಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬಲ್ಲ. ವಿಮರ್ಶಾಕಾರ್ಯವು ಸೃಜನಶೀಲ ಕರ್ತೃತ್ವಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬುದು ಈತನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ. ವಿಮರ್ಶಕನು ಓದುಗನ ಗೆಳೆಯನಾಗಿ ಹೊಸ ವಿವೇಕವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಈತನು 1855 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ವಿಮರ್ಶಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಸಮತಲ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರುತ್ತವೆ. 1869 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ Culture and Anarchy ಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸಾರವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯವು, ಜೀವನದ ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಜೀವಮಾನವಿಡೀ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗಾಗಿ, ಈತನನ್ನು ಕರಪತ್ರಕಾರ ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಂತ್ಯ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶವು ಜೀವನದ ವಿಮರ್ಶೆ. ಕಾವ್ಯ, ತನ್ನ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ವಿಮರ್ಶೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಧರ್ಮ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ, ಆದರೆ ಅದು ಇಂದು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರಿಕ-ಆಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಅದರ ಜಾಗವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಆರ್ನಾಲ್ಡ್‌ನ ಸ್ಪಷ್ಟೋಕ್ತಿ. ಮಾನವತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು, ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಲು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ.

ಕಾವ್ಯ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ ವಿಜ್ಞಾನ ಅಪರಿಪೂರ್ಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದು ಈತನ ಅಭಿಮತ. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ, ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧಿಪತ್ಯಗಳಿಂದ ಸೊರಗಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಿ ಆತ್ಮನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನು ಆರ್ನಾಲ್ಡ್. ಜೀವನ ಉತ್ತಮವಾಗದೆ ಕಾವ್ಯ ಉತ್ತಮವಾಗಲಾರದು ಎಂದ ಈತನು, ಷೆಲ್ಲಿ, ಬೈರನ್, ಕೀಟ್ಸ್, ಕೊಲರಿಜ್ ಕವಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಈತ ತೋರುವ ತಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಭಾಗಶಃ ಕಾರಣ ಅವರ ಜೀವನ. ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಕಾಣ್ಕೆಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕವಿ, ಮಹಾಕವಿಯ ಎತ್ತರಕ್ಕೇರಲಾರ. ಹೋಮರ್, ಡಾಂಟೆ, ಮಿಲ್ಟನ್ ಮತ್ತು ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗುಣಗಳು ಅತ್ಯುಚಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿದ್ದವು ಎಂದು ಆರ್ನಾಲ್ಡ್ ಹೇಳುವಾಗ ಯಾರಿಗೆ ಒಪ್ಪಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ? ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ವಿಕೋರಿಯಾ ಕಾಲದ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮ್ಯಾಥ್ಯೂ ಆರ್ನಾಲ್ಡ್ ಆಗಮನ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದರೂ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಭಾವಗೀತೆಯ ಪರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಅದರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಗದ್ಯಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದನು. ಅಂದರೆ, ಕೊಲರಿಜ್, ಜೆ ಎಸ್ ಮಿಲ್ ಹಾಗೂ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕಾಲದ ಕವಿಗಳ ಭಾವಗೀತೆಪರ ನಿಲವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಈತ.

ಆರ್ನಾಲ್ಡ್‌ನದು ಒಂಟಿದನಿಯಾಗುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅಮೆರಿಕದ ಎಮರ್ಸನ್ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿತ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿ ಕರ್ತೃ ನಿರ್ವಹಿಸಿದನು, ಆರ್ನಾಲ್ಡ್ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಗಳಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಹೊಣೆ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವಗಳು ತೀವ್ರ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾದವು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೈತಿಕ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಹೇಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿರುವುದು ಹೆನ್ರಿ ಜೇಮ್ಸ್ ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕವೇ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಮಾನವತಾವಾದಕ್ಕೆಡೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಎಲಿಯಟ್‌ನಿಂದ ಟೀಕೆಗೆ ಒಳಗಾಯಿತು.

ಒಳನೋಟ ನಾಲ್ಕು: ಐ ಎ ರಿಚರ್ಡ್ಸ್: ಭಾವೋದ್ವೇಗ ನಿಲವು ಮತ್ತು ಅರ್ಥನಿರ್ವಚನೀಯ ತತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆಯು ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಹೊಸ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗತೊಡಗಿತು. ಸಿಗ್ಮಂಡ್ ಫ್ರಾಯ್ಡ್, ಕಾರ್ಲ್ ಜಾನ್ಸ್, ಟಿ ಇ ಹ್ಯೂಮ್‌ರಂಥ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬೇರೊಂದು ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ತನ್ನ ಕಕ್ಷೆಗೂ ಕರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಭಾವೋದ್ವೇಗವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ತರದೆ, ಭಾವನಿರಸನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದವನು ಐ ಎ ರಿಚರ್ಡ್ಸ್.

ನಾವು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸುವ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತಿತರ ಭಾವಪ್ರಪಂಚದ ನಮ್ಮದೇ ಭಾವೋದ್ವೇಗಗಳ ಪ್ರತಿರೂಪವಷ್ಟೇ ಎಂದು ಅದಾಗಲೇ ಜಾರ್ಜ್ ಸಾಂತಾಯನ ಹೇಳಿದ್ದನಷ್ಟೇ. ಇದನ್ನೇ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಸೌಂದರ್ಯವೆಂಬುದು ಕಣ್ಣಿನ ತುತ್ತಲ್ಲ; ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಒಳಗಿಹುದು ಎಂದಿದ್ದು. ರಿಚರ್ಡ್ಸ್ ಮತ್ತವನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಸೌಂದರ್ಯದ ಹದಿನಾರು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಏಳನ್ನು ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾದದ್ದೆಂದರೆ, ಭಾವೋದ್ವೇಗಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವುದೇ ಸೌಂದರ್ಯ ಎಂಬುದು.

ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೆಲ್ಲ ಸೌಂದರ್ಯ ಎನ್ನಲೂ ಬಹುದು. ಆದರೆ ರಿಚರ್ಡ್ಸ್ ಹೇಳುವುದು ಬೇರೆ: ಸುಂದರ ವಸ್ತುಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲಾರದೆ ಹೋದರೆ ವಿಮರ್ಶಕ ಹೊರಟಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರ್ಥ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನಾಕಾರರ ನಿಲವು ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತಿಗೇ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನಾಗಬೇಕು. ಬದುಕಿನ ಸಾಹಿತ್ಯೇತರ ಸಂಗತಿ-ಘಟನೆಗಳಿಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಘಟನಾವಳಿಗಳಿಗೂ ಸಾಮರಸ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮತೋಲನಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಕ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನಾವು ಉಲ್ಲಸಿತರಾಗುತ್ತೇವೆ, ಇದು ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ರಿಚರ್ಡ್ಸ್ ತನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಕ್ಯಾಂಟ್‌ನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿದ್ದನು. ತಾಂತ್ರಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಯೆಂದು ಕರೆಯಬಾರದು. ನೀತಿಮೌಲ್ಯಗಳ ದಿಗ್ಗರ್ಶನವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿಸದೇ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅದೆಂದಿಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗದು. ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉದ್ದೇಶವೆಂದೂ ತಂತ್ರವನ್ನು ಮೌಲ್ಯವೆಂದೂ ಭ್ರಮಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ವಿಮರ್ಶಕನಿಗಿದೆ.

ಮ್ಯಾಥ್ಯೂ ಆರ್ನಾಲ್ಡ್ ತನ್ನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ಸ್ ಆಫ್ ಲಿಟರರಿ ಕ್ರಿಟಿಸಿಸಂನಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವನು. ಕಾವ್ಯ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಈತನ ಹೇಳಿಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಚರ್ಚಾಸ್ಪದವಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಸಿ ಕೆ ಆಗ್ಡೆನ್‌ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ದಿ ಮೀನಿಂಗ್ ಆಫ್ ದಿ ಮೀನಿಂಗ್ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ರಿಚರ್ಡ್ಸ್ ಶಬ್ದಾರ್ಥವಿಚಾರವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಶಬ್ದ ಸಂಕೇತಗಳ ವಿಜ್ಞಾನ ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನೇ ನೀಡಿತು. ಅದಾಗಲೇ ಕೊಲರಿಜ್ ಕವಿಯು ಇಂಥ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಶಬ್ದಾರ್ಥವಿಜ್ಞಾನಿ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ರಿಚರ್ಡ್ಸ್ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆಂಬಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದನು:

- ಕೃತಿಯ ಸಂವಹನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
- ಕೃತಿಯ ಗುಣದೋಷಗಳ ನಿರ್ಣಯ-ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ
- ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಕೃತಿಯ ಸ್ಥಾನ-ಮಾನ

ಹೀಗೆ ರಿಚರ್ಡ್ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮತ್ತು ಖಚಿತವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತದರ ಮೌಲ್ಯಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟನು. ಕೃತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನ ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಿದನು.

ಒಳನೋಟ ಐದು: ಎಲಿಯಟ್ ಮತ್ತು ಎಜ್ರಾಪೌಂಡ್: ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ- ಟಿ ಎಸ್ ಎಲಿಯಟ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ಹೊಸತನಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಕವಿ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಕ. ಪ್ರೌಢಕಾವ್ಯ ಅಥವಾ ಮಾರ್ಡರ್ನ ಪೊಯಿಟ್ರಿಗೆ ನೇತಾರನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಇದೇ ಪಂಥದ ಎಜ್ರಾಪೌಂಡ್ ಎಲಿಯಟ್‌ನ ಗೆಳೆಯ. 1912ರಲ್ಲಿ ಪೌಂಡ್ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಮಾವಾದ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾಗ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದವನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿ ಹ್ಯೂಮ್. ಫ್ರೆಂಚ್ ಸಂಕೇತವಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತಗೊಂಡ ಪೌಂಡ್ ಕಾವ್ಯ ಗದ್ಯದಂತೆಯೇ ಚೊಕ್ಕವಾಗಿ ಬರೆದದ್ದಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಎಲಿಯಟ್ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಜ್ರಾಪೌಂಡ್ ಮತ್ತೂ ಮುಂದುವರಿದು, ಕವಿತೆಯ ರೂಪವು ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬೇಕು; ರೂಪವೇ ಅರ್ಥವಾಗಿರುವುದು ಆದರ್ಶ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ಪ್ರಕಾರ, ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಕಟವಸ್ಥೆಯ ಅರ್ಥಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಭಾಷೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಕವಿಯು ವಿಜ್ಞಾನಿಯಂತೆ ಅ-ವೈಯಕ್ತಿಕ ಎಂಬುದು ಪೌಂಡನ ಅಭಿಮತ. ಆದರೆ ಈ ಅವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವನಿರಸನವೆಂದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವನು ಟಿ ಎಸ್ ಎಲಿಯಟ್.

ತನ್ನ Tradition and Individual Talent (1919) ಬರಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವುದು ಕವಿಯ ಕೆಲಸವಲ್ಲ; ಕೆಲಸವಾಗಬಾರದು. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಕವಿಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾಧ್ಯಮ, ಅದು ಮಾಧ್ಯಮವೇ ಹೊರತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನವ್ಯವಾದ. ಅಂದರೆ ರಮ್ಯವಿರೋಧಿ ನಿಲವು. ಕವಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈತನದು ಅತಿರಮ್ಯವೆಂದು ಟೀಕಿಸಲಾಯಿತು. ಎಲಿಯಟ್‌ನು ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್‌ನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾನೆ: ಭಾವೋದ್ವೇಗಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಹರಿಯಬಿಡುವುದೇ ಕಾವ್ಯವಲ್ಲ, ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ, ಬದಲು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. Tradition ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಈತನು ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ಬಳಸುವನು. ಹಿಂದಿನ ಆಚಾರವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರುಡಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವುದು Tradition ಅಲ್ಲ. ಅದು Convention ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಪರಂಪರೆಯು ಪಿತೃಜೀವಿತವಾಗಿ ಬರುವಂತಹುದಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಅದು ಬೇಕಾದರೆ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಲೋಕಭಾವವಲ್ಲ, ವಿಭಾವ. ಲೋಕಭಾವಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಿದ ಕಲಾಪ್ರತಿಮೆ. ಲೋಕವಸ್ತುವು ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಸೃಷ್ಟಿಮುಖವಾದಾಗ ರಸವಸ್ತುವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗುವುದು. ಎಲಿಯಟ್ ಕೊಟ್ಟ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು ಮೂರು: ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವನಿರಸನ, ವಸ್ತುಪ್ರತಿರೂಪ ಹಾಗೂ ಸಂವೇದನೆಯ ವಿಘಟನೆ. ಭಾವನಿರಸನವೇ ಕಾವ್ಯ. ಕಾವ್ಯವು ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರದರ್ಶನವಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿರುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಗೊತ್ತು, ಅದನ್ನು ನಿರಸನಗೊಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದು? ಎಂದಾತ ಉದ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಜಗತ್ತು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಎಲಿಯಟ್ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಾ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವನ್ನು

ತಂದು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿದನು. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಭಾವ-ಭಾವನೆಗಳು ನಿರಸನಗೊಂಡು ನಿರಸನಗೊಂಡು ಅಂದರೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಕಲಾತ್ಮಕ ಭಾವವಾಗಿ, ಅದೇ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನಗಳೇ ವಸ್ತುಪ್ರತಿರೂಪ. ಇದನ್ನು ನವ್ಯಕವಿಗಳು ಅಪಾರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಸಂಕೇತ-ಪ್ರತಿಮೆ-ಪ್ರತೀಕಗಳ ಆಗರವೇ ಆಯಿತು, ನವ್ಯಕಾವ್ಯ. ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ವಿಘಟಿಸಿ ಅಂದರೆ ಒಡದಿಟ್ಟು ಅನಂತರ ಪುನರ್ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮುರಿದು ಕಟ್ಟುವ ಕ್ರಿಯೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ.

ಕವಿ ಅಥವಾ ಸಾಹಿತಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆ-ಭಾವನೆ-ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಶಬ್ದಭಂಡಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೂ ಹೊಸತನ್ನು-ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುವುದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ. ಹೊಸತನ್ನು ಕಾಣುವ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ ಬಂದೀತು. ಕವಿ ಪ್ರತಿಭೆಗಳು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪುಷ್ಟಿ ಪಡೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಎಲಿಯಟ್. ಪ್ರತಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪ್ರತಿ ಭಾಷಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಮರ್ಶಕ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಕೃತಿ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವನು ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದವನು ಈತ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ರಚಿಸಿದ ನಂತರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಟವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ನೋಡುವ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ರೀತಿ ಬೇರೆಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಎಲಿಯಟ್ ಕವಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಕನಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಜಾಗತಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಈತನ ಆಲೋಚನೆ / ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯು ಅನುಕರಣೆ-ಶೋಧನೆ-ಕಾವ್ಯ ನಿರಾಕರಣೆ-ಕಾವ್ಯಸಮರ್ಥನೆ ತತ್ವಗಳಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವನಿರಸನದವರೆಗೆ ಹಾದು ವಿಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು, ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಸಹ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರೂ ತರುವಾಯ ಅಲಂಕಾರ, ಧ್ವನಿ, ರಸ, ವಕ್ರೋಕ್ತಿ, ಔಚಿತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಬಹುತೇಕ ರಸಸಿದ್ಧಾಂತ ಕೇಂದ್ರಿತ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರದು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ. ಈ ಎರಡೂ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾದವು. ತೌಲನಿಕ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಇಂಥ ಗುರುತರ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ಅದೃಷ್ಟವೆಂದರೆ ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಬಹುತೇಕ ಕವಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮೀಮಾಂಸಕರೂ ಆಗಿದ್ದು. ಇವರುಗಳ ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ತೊಡಗುವಿಕೆಯೇ ನಮಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ ದಿನೆಯಲ್ಲಿ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

- ಕಲೆ ಎಂದರೇನು? - ಲಿಯೋ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್, ಅನು: ಸಿಪಿಕೆ, ನಭಶ್ರೀ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 1978
- ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ - ಸುಶೀಲಾ ನೆಲ್ಲಿಸರ, ಸಂವಹನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2004
- ಕಾವ್ಯಾರ್ಥ ಚಿಂತನ - ಜಿ ಎಸ್ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1983

-
- ತೌಲನಿಕ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ - ಎಚ್ ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ, ಡಿವಿಕೆ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 1985

 - ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪ್ರಾಚೀನಯುಗ - ವಿ ಎಂ ಇನಾಂದಾರ್, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, 1976

 - ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮಧ್ಯಯುಗ - ವಿ ಎಂ ಇನಾಂದಾರ್, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, 1976

 - ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪಕ್ಷಿನೋಟ - ಪ್ರೊ. ಜಿ ಶಂಕರಯ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, 2003

 - ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ - ತೀ ನಂ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, 1961

 - ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ - ಜಿ ಎಸ್ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಸಾರಸ ವಿಹಾರ, ಮೈಸೂರು, 1961

 - ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೂಲತತ್ವಗಳು - ಎಚ್ ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, 1970
